

INTELECTUALITATEA ROMANEASCĂ ÎN RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚĂ

de NICOLAE LIU

Ideal multiseclar, independența națională constituie una dintre permanențele gândirii politice românești. Înfăptuirea sa n-a fost însă posibilă pentru România, stat modern creat prin voința națională la 1859, din unirea Principatelor de sorginte feudală Moldova și Țara Românească, decît prin grele jertfe de sînge. Reformele de structură din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, „Domnul Unirii“, deschiseseră larg drumul spre progres. Dar pentru ca poporul român să respire liber, se cerea ca ruginitele lanțuri de veacuri ale suzeranității otomane să fie rupte odată pentru totdeauna. „Dacă voim să fim națiune liberă și independentă — sublinia la 9 mai 1877 în Adunarea Deputaților marele istoric M. Kogălniceanu, fostul ministru al lui Cuza, acum ministru de Externe — nu este pentru ca să neliniștim pe vecinii noștri, nu este pentru ca să fim un popor de îngrijiri pentru dinșii... Voim să fim independenți pentru că voim să trăim cu viața noastră proprie, pentru că nu voim să mai pătimim pentru greșelile altora, pentru că voim ca la gurile Dunării de jos să fie un bulevard în contra rezelului“¹.

Proclamarea independenței de stat a României intervenea la puțin timp după ce artileria turcă bombardase sate și orașe de pe malul românesc al Dunării. Obținînd cvasi-totalitatea voturilor, ea a produs o vie satisfacție în rîndul maselor populare. În tribune și în jurul clădirii Adunării Deputaților se adunase o mare mulțime pentru a încuraja pe deputații favorabili declarării imediate a independenței. Apoi deputații fraternizară cu tribunele. Are loc o adevărată serbare populară, încheiată printr-o mare manifestație cu torțe la care iau parte studenți, negustori și muncitorime. Corespondentul ziarului parizian „La France“ vorbește despre o mulțime „beată de bucurie“². Mii de oameni demonstrează și în alte orașe, cu participarea intelectualității. La Craiova, scria ziarul „Românul“ din 12 mai, „noaptea întregă fu consacrată demonstrațiunilor de veselie și de entuziasm“.

Adeziunea maselor populare s-a văzut și cu ocazia mobilizării armatei permanente și teritoriale cu rezervele lor, începută la 6/18 aprilie, care a atras un mare număr de voluntari. Printre aceștia se aflau numeroși intelectuali din toate straturile societății. Un contingent însemnat îl dădea tineretul studios. De altfel încă de la începutul anului, ca reacție la ofensa titulaturii de „provincie privilegiată“ a Imperiului otoman acordată României prin constituția lui Midhat Pașa, 70 de studenți se ofereau ca nucleu al unei legiuni universitare pentru rezistența națională³. Curînd va fi dată publicității declarația patriotică a studenților români din străinătate, între care și junimistul Gheorghe Panu,

¹ „Monitorul oficial“ din 27 mai 1877.

² Vezi Camille Farcy, *La guerre sur le Danube (1877—1878)*, Paris, 1879, p. 80 : „Le peuple Roumain, ivre de joie et plein de confiance, a fêté la proclamation de son indépendance“.

³ Cf. N. Iorga, *Războiul pentru independența României. Acțiuni diplomatice și stări de spirit*, București, 1927, p. 87.

viitor șef al unui partid radical⁴. Răspunzând învinuirilor aduse de ministrul de Externe al Imperiului austro-ungar politiciii lui M. Kogălniceanu în favoarea cuceririi independenței, agentul diplomatic român de la Viena, I. Bălăceanu arăta că „suntem hotărâți a ne face uciși pînă la cel din urmă, mai curînd decît să ne supunem unei hotărâri contrare dorințelor noastre... Aflați că fiul meu unic s-a făcut soldat, ca să se bată cu turcii și dacă așa avea nenorocirea să fie ucis, așa merge să-l înlocuiesc imediat... Nu este putere umană în stare să ne readucă sub jugul dezonorant al Turciei”⁵. La rîndul lor fiii lui C. A. Rosetti, președintele Adunării Deputaților, directorul oficiosului „Românul” și unul dintre cei mai activi susținători ai intrării României în război, se întorceau din Franța cu dorința vie „de a se bate”. Doi dintre ei vor participa la luptele de la Plevna, Vintilă Rosetti lăsînd o interesantă corespondență de campanie, cu influențe socialiste⁶.

Pentru paza de interior a ordinii publice în lipsa armatei, s-a făcut apel la mobilizarea gărzii naționale, instituție ale cărei baze fuseseră puse în timpul Revoluției de la 1848. Democratismul ei fusese argumentat de noua lege adoptată în Parlament, la 22 și respectiv 26 aprilie 1877, prin generalizarea mobilizării „pe timpul concentrării trupelor”, indiferent de avere. În cele 14 legiuni, 8 batalioane și 15 companii ale gărzii orășenești, documentele consemnează un important număr de intelectuali. La Iași, de pildă, se aflau înscămși 107 funcționari și 17 „liber profesioniști”, printre care notorietăți ale vieții culturale ca junimiștii Titu Maiorescu, N. Gane, P. P. Carp, Vasile Pogor, dar și adversari ai Junimii, ca Andrei Vizanti, alături de Leon Negruzzi, fiul scriitorului Costache Negruzzi, Gavril Muzicescu „profesor muzician”, Eduard Caudella „compozitor”, Miltiade Tzoni „inginer”⁷.

Deși serviciul sanitar militar a fost din cele mai bine organizate, datorită energiei și priceperii generalului dr. Carol Davila, s-a resimțit nu odată lipsa de personal specializat. Adesea ambulanțele de campanie au fost deservite de studenți voluntari, care însuflețiți de curajul și optimismul lui Davila și al principalilor săi colaboratori, nu și-au cruțat nici sănătatea, nici viața. Unii dintre tinerii medici și studenți, ca dr. N. Zubeu Codreanu sau viitorul savant dr. C. I. Istrati, făceau parte din primele cercuri socialiste din România. De altfel socialiștii români, sesizînd deosebirea dintre războaiele juste și războaiele nejuste, apreciau pe bună dreptate că războiul pentru independența României este pe deplin justificat și se cuvine, în consecință, sprijinit.

Încă de la începutul campaniei, un mare număr de medici cu renume, ca dr. Felix, Fialla, Sergiu, Marcovici, Danielopolu, Kernbach s-au pus la dispoziția Ministerului de Război, declarînd că nu pot „rămîne spectatori sacrificiilor ce trebuie să facă fiecare cetățean”. Mii de militari, răniți sau bolnavi, români, turci și ruși au primit asistență medicală eficientă în spitalele și ambulanțele Crucii roșii române și ale organizațiilor afiliate, în condiții din ce în ce mai grele. „Sînt încă lîngă fortul Grivița sub cort — scria dr. C. Davila fiicei sale în decembrie 1877 — cu viscol și ploaie grozavă. Bieții noștri soldați suferă de frig și viscol, dar rabdă totul cu eroism”⁸. „Ceea ce ne-a impresionat — își amintea dr. Gh. Sabin — a fost că mulți soldați, caporali, sergenți și chiar sublocotenenți răniți, după ce-i pansam nu voiau să fie evacuați și cereau cu insistență și contra ordinelor date de medici să plece ziua sau fugeau noaptea din

⁴ În *Declarația studenților români din Paris*, publicată de ziarul „Românul” la 18 aprilie 1877, se afirma printre altele: „Toți românii din Paris s-au întrunit într-un singur gînd, acela de a fi gata de a-și face datoria pînă la unul, în momentele cînd serviciile lor vor fi cerute pentru apărarea căminelor strămoșești”.

⁵ N. Iorga, op. cit., p. 100.

⁶ Vezi Nicolae Liu, *Romanul Independenței*. Vintilă C. A. Rosetti, *Scrisori de pe frontul războiului din '77*, în revista „Manuscriptum”, nr. 2—8, 1976; 1—3, 1977.

⁷ Cf. Maria Totu, *Garda civică în România, 1848—1884*, București, 1976, p. 251.

⁸ Cităm dintr-o scrisoare de la Grivița, reproducă alături de altele la fel de semnificative despre devotamentul medicilor și suferințele „bravilor eroi” pătrunși de „sentimentul patriei”, în cartea Elenei General Perticari Davilla, *Din viața și corespondența lui Carol Davilla*, București, 1945, p. 412 și urm.

spitalele ambulantei și se înapoiu la corpurile din care făceau parte. Astfel, după atacul de la 30 august, un voluntar al cărui nume l-am uitat, student la Facultatea de drept din Iași, fiind rănit în dreptul rinichilor printr-un glonț care a trecut dintr-o parte în alta, atingând rinichii, după părerea medicilor, nu a vroit să fie evacuat și s-a înapoiat la corpul lui, dar a doua zi a fost adus în ambulanță cu otrăvire de urină și a murit pe drumul de la Grivița la Mecica, a treia zi (...). Exemple de eroism au fost foarte multe și ele îmbărbătau și pe cei mai slabi din fire"⁹. Incadrat ca subchirurg, Nicolae Grancea, student al Facultății de medicină din București, a însoțit batalionul II vânători pînă în tranșeele Griviței, fiind lovit la mână și abdomen, pe cînd da primul ajutor unui rănit. El a rămas mai departe în linie cît a putut să mai fie de folos și a primit, pentru faptele sale eroice, decorațiile „Steaua României” și „Virtutea militară”. „Nu am văzut în toată Europa soldați sanitari mai bine instruiți”, observa dr. Köcher, medicul principal al trupelor ruse aliate de la Plevna¹⁰.

O activitate deosebit de meritorie în domeniul asistenței sanitare a ostașilor români au desfășurat și diversele comitete de femei în bună parte intelectuale. Distingem astfel eforturile depuse pentru organizarea unei ambulante sanitare și a unor spitale de către comitetele conduse de Maria C. A. Rosetti, la București, și Maria Rosetti Rosnovanu, la Iași. În acest scop s-au organizat colecte publice de obiecte sau de bani cu largă audiență în cele mai diverse categorii sociale.

În afara listelor generale de subscripție, popularizate adesea prin presă (ca aceea deschisă în coloanele ziarului „Românul”) au fost promovate și alte modalități de strîngere a ofrandelor în bani și obiecte. Amintim astfel colectele organizate instituțional (cum erau cele instituite în școli¹¹, printre magistrați sau în rîndurile clerului)¹², depunerea unei părți din salariul lunar¹³, rețeta unor spectacole, sau a unor manifestări cultural-artistice speciale. Uneori colectele vizau procurarea de armament și efecte pentru continuarea campaniei. Unele clădiri școlare s-au găsit, spre sfîrșitul războiului, în situația de a fi afectate serviciului sanitar din cauza marelui număr de răniți și bolnavi, români, ruși sau turci. Au participat direct la campania de peste Dunăre a armatei române de operațiuni, precum și la sprijinirea din interiorul țării a războiului, fețe bisericești, diversi funcționari etc.

Se cuvine să insistăm aici asupra rolului deosebit al presei și al scriitorilor vremii.

Dacă pînă la intrarea României în război și proclamarea independenței, presa politică a oglindit diversitatea opiniilor în legătură cu oportunitatea acestui act istoric sau cu momentul și modalitatea optimă de înlăptuire a sa, în funcție de interesele de partid sau de clasă, actul de la 9 mai concentrează ca într-un focar unice forțele reprezentative ale națiunii. „Din aceste consecințe — observa ziarul «Timpul» principalul organ al opoziției — cea dintîi și cea mai naturală este anularea tuturor legăturilor ce ne mai uneau cu Imperiul otoman. În fumul tunurilor ce devastează malurile noastre au zburat și ultimele urme de datorii din parte-ne către fostul, așa numit, suzeran”. Iar celălalt mare ziar al opoziției, „Presa”, sublinia că „nu este deputat, nu este senator, nu este român care să nu aibă legitima aspirație și nobila dorință de a-și vedea patria

⁹ Dr. Gh. Sabin, *Amintiri din Războiul Independenței*, București, 1912, p. 38.

¹⁰ Apud *Istoria medicinei românești*, București, 1927, p. 207.

¹¹ Vezi *Documente privind istoria României. Războiul pentru Independență*, vol. III, București, 1954—1955, p. 120; vol. IV, p. 212—213; vol. V, p. 273—274.

¹² Revista „Biserica Ortodoxă Română” da publicității atît îndemnul unei conducători bisericești, ca Iosif Naniescu, mitropolitul Moldovei și Ghenadie, episcopul Argeșului, în vederea strîngerii de bani și ofrande pentru armată, cit și liste de donatori în cadrul subscripțiilor cu mențiunea sumelor donate și de personal monahal angajat pentru serviciul de ambulanță (cf. 1877, III, p. 530—546; IV, p. 53—57, p. 215—216). Pentru sumele strînse în jud. Suceava și Iași, vezi și *Documente privind istoria României. Războiul pentru Independență*, vol. V, p. 630.

¹³ Cf. *Documente privind istoria României. Războiul pentru Independență*, vol. IV, p. 40, 212—213.

de sine stătătoare și statul român admis în concertul statelor europene suverane și independente... Toate partidele puseră armele jos și împinse de cel mai sincer patriotism au lăsat guvernului cea mai deplină libertate de acțiune¹⁴. Când însă operațiunile militare se vor încheia, armata va reveni în țară și se va pune problema rezultatelor politice ale războiului, lupta de partid va fi reluată, plecând de la formula liberală a cuceririi Plevnei interne.

Un rol deosebit de-a lungul întregii campanii în vehicularea știrilor și în mobilizarea conștiințelor a revenit ziarului „Românul” al lui C. A. Rosetti. Alături de el, din focul luptei pentru neatârănare apar ziare cu titluri semnificative, ca „Războiul” de sub conducerea poetului Gr. H. Grădăraș, „România liberă”, de sub conducerea profesorului D. A. Laurian, „Dorobanțul” ș. a. În special „Războiul” s-a bucurat de o deosebită primire din partea publicului cititor, datorită evocărilor paginilor de vitejie și a eroilor războiului, cu portretele acestora și date biografice.

Unele personalități culturale, ca Mihail Kogălniceanu sau criticul și profesorul universitar Titu Maiorescu fac parte dintre fruntașii politici ai vremii. Dar dacă opiniile politice li despart, amândoi sînt însuflețiți de convingeri patriotice, în împrejurările războiului de independență. Cu deosebire că rolul activ al lui M. Kogălniceanu e incontestabil superior. Intensa sa participare la evenimente e demonstrată și de caracterul puțin obișnuit al notelor adresate agenților diplomați ai României la Paris, Viena, Berlin și Roma, la 15 septembrie 1877: „Soldații noștri luptă ca lei și cînd nu pot să învingă, mor pînă la ultimul. Al doilea batalion de vînători, format din 900 de oameni, nu mai numără decît 200 de luptători. Toți ceilalți au căzut la asaltul unei redute; ofițerii și soldații au murit pe întăriturile redutei¹⁵. Iar la întoarcerea trupelor române în București, în octombrie 1878, adresa următoarele rînduri entuziaste primarului Capitalei: „Primirea Bucureștii i-au făcut armatei a fost demnă de capitala României, de acei ce sărbătorim demnă de cei sărbătorii! Ziua de 8 octombrie va fi o dată neștearsă nu numai din istoria țării, neștearsă și din inima mea. Toate treptele populațiunii bucureștene s-au întrecut în buna primire ce au făcut acelor cari au rădicat atît de sus numele și drapelul României¹⁶. „Eu am fost mîndru, ca fiecare român — afirma Titu Maiorescu într-o interpelare în Camera Deputaților din 28 septembrie 1878 —, de izbînda armatei noastre și am fost recunoscător că ne-a dat privilegiul să arătăm Europei că sîntem un popor viu, cu o armată puternică. Numai un lucru să-l luăm în băgere de scamă: să nu confundăm meritele, să nu exploatăm pentru noi, pentru un interes de partid, bravura armatei care este a tuturor... Așadar, onoare armatei!”¹⁷. De aceeași părere era și Mihail Eminescu, cînd arăta în articolele sale că meritele sînt ale întregii națiuni și în special ale țărănimii și că vitejia sa izvorăște din profunde tradiții istorice. Sensibilitatea celui mai mare poet român nu putea însă să treacă cu vederea suferințele îndurate de ostașii cărora titlul de eroi nu le poate ascunde „mizeria vădită și strigătoare la cer”. De aceea socotește că nu este permis statului român independent „să nu se îngrijească a îmbunătăți cu orice preț starea țaranului”¹⁸.

O semnificație deosebită dobîndea în împrejurările războiului editarea de către Al. Odobescu a capodoperei lui Nicolae Bălcescu dedicată luptei lui Mihail Viteazul pentru independență și unitate națională. De altfel Odobescu contribuia la mobilizarea opiniei publice și printr-o înaripată conferință despre eroismul dorobanților, rostită la Ateneul Român și apărută sub titlul *Curcanii*, împreună cu conferința *Moșii*, dedicată răscoalei lui Horia.

¹⁴ Vezi ziarele „Timpul” și „Presa” din 11 mai 1877.

¹⁵ M. Kogălniceanu, *Scrisori*. Note de călătorie, București, 1967, p. 155.

¹⁶ *Ibidem*, p. 156.

¹⁷ Titu Maiorescu, *Discursuri parlamentare*, vol. II, București, 1897, p. 213.

¹⁸ Mihail Eminescu, *Icoane vechi și icoane noi*, București, 1974, p. 149.

Poezia vremii găsește la Vasile Alecsandri, „acel rege-al poeziei“, cum îl numea Eminescu, cele mai înflăcărâte accente în legătură cu eroismul ostașului român în războiul pentru independență, transmițând lectorului vremii, cu mijloacele cele mai sensibile, fiorul reînvierii naționale. Când într-un spital, consemnează un document de epocă, se citește poezia Peneș Curcanul, la versurile : „Din cîmp, de-acasă, de la plug / Plecat-am astă vară / Ca să scăpăm de turci, de jug / Sărmana, scumpă țară...“, „răniții se ridicară în coate, alții se ridicară în capul oaselor, alții se ridicară de tot — toți cu gîtul încordat, cu ochii umezi“¹⁹.

Unele poezii din ciclul *Ostașii noștri*, printre care Peneș Curcanul și *Hora de la Plevna*, au fost puse pe muzică, ceea ce a contribuit la amplificarea audienței lor.

Un alt poet de seamă al vremii, în opera căruia își găsește ecou epopeea războiului de independență este Al. Maedonski. S-a afirmat, nu fără motiv, că poezia sa *Stegarul*, scrisă în febra provocată de asalturile de la Grivița, e vrednică să intre în antologia poetică a războiului de la 1877 : „Drept în coastă îl izbise / Dar cu steagul lîngă el / Zăcea-n cîmpul de măcel ; / Inima își oțelise / Și pe jumătate dus / Printre ploaia-ngrozitoare / De ghiulele-omoritoare, / Steagul ridica în sus“.

Doi poeți, Teodor Șerbănescu și Ioan Nenițescu, au luat parte efectiv la războiul de independență²⁰. Ofițer în Regimentul 13 dorobanți, împreună cu care a participat la primul atac al armatei române de la Plevna, Ioan Nenițescu a creat prin poeziile sale datele 18 august 1877, 22 august 1877, 23 august 1877, 26 august etc., un adevărat jurnal poetic. Nenumărate alte creații ale poezilor citați și ale altora jalonează ecurile lirice ale cuceririi independenței naționale din 1877 pînă azi.

Prin forța lucrurilor marile creații de proză literară s-au ivit mai tîrziu. Din epoca războiului datează schițele *Bălanul* și *O româncă* de Mircea Rosetti, scrise în mai 1877, nuvela : *Andrei Florea Curcanul* de N. Gane, apărută la 1 ianuarie 1878, încercările de roman melodramatic și senzațional ale lui Al. Pelimon și N. D. Popescu. Marele prozator I. L. Caragiale publică cîteva schițe umoristice avînd ca pretext carențele administrative ale Porții otomane.

În seara de 9 octombrie 1877 avea loc deschiderea Teatrului Național cu alegoria dramatică *Visul Dochiei*, în care istoria era urmărită de-a lungul unor tablouri din epoca strămoșilor daci pînă în contemporaneitatea spectatorului. Se evocau momentele de glorie ale domnitorilor români, Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, pentru ca în mijlocul ovațiilor publicului și în sunetele marșului triumfal să apară pe scenă eroii războiului pentru independență, dorobanții și vînătorii. Nesfîrșite aplauze au rechemat la rampă, într-una dintre reprezentații, pe sergentul Grigore Ioan, cuceritorul steagului turcesc de la Grivița. Au urmat, inspirate de actualitatea războiului, melodrama *Oștenii noștri* de Fr. Damé și D. C. Olăvescu-Ascanio, drama într-un act în versuri *La Plevna*, de George Sion, „drama națională în trei acte și un prolog“ *Curcanii*, de Grigore Ventura, ultima, mai ales, bucurîndu-se de un deosebit succes.

Datorită în bună măsură intervenției generalului dr. C. Davila, cîțiva dintre pictorii cei mai cunoscuți ai vremii au fost încadrați pe lîngă Marele Cartier General, pentru a immortaliza faptele de arme ale ostașilor români și cele mai însemnate episoade ale războiului de independență.

Cele mai de seamă realizări aparțin marelui pictor realist Nicolae Grigorescu, care în afară de marea compoziție *Atacul de la Smîrdan* și de cîteva tablouri mai mici, a lăsat peste 400 de desene inspirate de zguduitorul războiului. Culorile tari în care era zugrăvită aceasta, preocupările pictorului îndreptate către adevărații eroi,

¹⁹ Cf. I. Rădulescu-Pogoneanu, *Patru scrisori către Alecsandri în legătură cu o misiune*, în „*Arhiva românească*“, VI, 1941, p. 103.

²⁰ S-au păstrat pagini evocatoare din corespondența de front a lui Teodor Șerbănescu, cf. L. E. Torouțu, *Studii și documente literare*, vol. V, „*Junimea*“, București, 1934, p. 200 și urm.

oamenii din popor, au făcut ca opera sa să nu se bucure în general de interesul cercurilor oficiale. Dintre ceilalți artiști plastici care au zugrăvit la fața locului momente și aspecte din război menționăm pe Sava Henția, G. D. Mirea, Carol Szathmary, H. Trenk.

Multe dintre creațiile poetice ale vremii au circulat puse pe muzică. Unele marșuri, populare în epocă, cum este cel intitulat *Oștile stau față-n față* au intrat în culegerile de folclor. O contribuție deosebită au adus-o în domeniul compozițional cei mai de seamă compozitori români ai vremii: Gavril Muzicescu, Eduard Caudella, Ciprian Porumbescu.

Ecourile războiului nu s-au limitat deci numai la teritoriul de atunci al statului român. Ciprian Porumbescu se afla în Bucovina, provincie românească cotropită de imperiul habsburgic. La inițiativa și sub conducerea soților unor fruntași politici români din teritoriile românești aflate sub stăpînirea monarhiei habsburgice s-a organizat, cu toată opoziția oficială, o amplă campanie pentru ajutorarea răniților români din războiul de independență. Mai mult, românii aflați sub stăpîniri străine și-au adus și ei tributul de sînge la înfăptuirea unui vis de veacuri. Documentele de arhivă consemnează participarea voluntarilor din Transilvania și Banat la luptele glorioase din sudul Dunării. Din rîndurile celor înrolați în armata română desprindem figura căpitanului bănățean Moise Grozea, cunoscut și ca publicist, participant eroic la luptele de la Grivița, pentru care a fost decorat cu ordinele românești „Steaua României” și „Virtutea militară”, precum și cu ordinul rus „Sf. Ana”, iar mai tîrziu a fost înaintat la gradul de maior.

Presă românească din Transilvania, prin pana lui George Bariț, Iosif Vulcan, Aurel A. Mureșan etc., contribuie substanțial la cunoașterea adevărului despre război și despre participarea României. Creațiile scriitorilor transilvăneni oglindesc aceeași conștiință și solidaritate națională. În 1878 la Graz, profesorii transilvăneni Artemie P. Alessi și Massim Pop publicau prima monografie asupra războiului pentru independență: *Resbelul oriental ilustrat*. Era un semn al recunoașterii unității în aspirații a națiunii române, dincolo de hotarele vremelnice, sentiment care va sta la temelie desăvîrșirii unității de stat a României în 1918.

În istoria care se cuvine scrisă a intelectualității române, la o viziune de ansamblu asupra căreia lucrăm de mai multă vreme, vibrația și devotamentul patriotic manifestate cu prilejul Războiului pentru Independență reprezintă un moment glorios și înălțător de profunde tradiții și exemplară semnificație.

LES INTELLECTUELS ROUMAINS PENDANT LA GUERRE POUR L'INDÉPENDANCE

R é s u m é

Dans l'histoire de l'intelligentsia roumaine, l'enthousiasme et le dévouement patriotiques manifestés à l'occasion de la guerre pour l'indépendance représentent un moment glorieux et exaltant à profondes significations et traditions.

L'auteur jette pour la première fois une lumière d'ensemble sur la contribution des intellectuels, ayant les préoccupations les plus variées, à l'appui de l'effort de la nation d'il y a 100 ans. On insiste sur l'action des étudiants et des enseignants, du personnel médical du front, des hommes politiques, des publicistes, des écrivains et des artistes.

L'auteur relève en conclusion la signification majeure de la solidarité militante manifestée il y a cent ans par les intellectuels roumains habitant en dehors des frontières de la Roumanie d'époque, pour le parachèvement d'État de 1910.